

CENTRALNA BANKA CRNE GORE

**Finansijski izvještaji i
Izvještaj revizora
31. decembar 2003. godine**

Sadržaj

Broj strane

Izjava o odgovornosti rukovodstva

Izvještaj revizora 1

Bilans stanja 2

Bilans uspjeha 3

Bilans tokova gotovine 4

Izvještaj o promjenama na kapitalu 5

Napomene uz finansijske izvještaje

1 Djelatnost 6

2 Okruženje u kojem posluje CBCG 7

3 Osnov za sastavljanje finansijskih izvještaja 8

4 Pregled značajnih računovodstvenih politika 8

5 Gotovina i gotovinski ekvivalenti 12

6 Oročeni plasmani kod stranih banaka 12

7 Krediti i avansi dati Vladi od prethodnika Centralne banke 12

8 Krediti i avansi dati domaćim bankama od predhodnika Centralne banke 13

9 Ostala sredstva 14

10 Osnovna sredstva 16

11 Računi komercijalnih banaka 17

12 Računi Vlade i drugih organizacija 17

13 Obračunati troškovi kamata i druge obaveze 18

14 Obaveze po osnovu primarne emisije prethodnika Centralne Banke 18

15 Kapital, nerasporedjena dobit i ostale rezerve 18

16 Prihodi i rashodi kamata 19

17 Ukidanje/(rezervisanje) za umanjenje vrijednosti kredita 19

18 Prihodi i rashodi od naknada i provizija 20

19 Ostali operativni prihodi 20

20 Troškovi zaposlenih 20

21 Ostali troškovi poslovanja 21

22 Upravljanje finansijskim rizicima 21

23 Potencijalne i preuzete obaveze 25

24 Realna vrijednost finansijskih instrumenata 26

25 Transakcije sa povezanim stranama 27

26 Događaji posle datuma bilansa stanja 27

IZJAVA O ODGOVORNOSTI RUKOVODSTVA

Skupštini Republike Crne Gore

1. Sastavili smo finansijske izvještaje za godinu koja se završila na dan 31. decembra 2003. godine, koji prikazuju istinito, u svim materijalno značajnim aspektima, finansijski položaj Centralne Banke Crne Gore ("CBCG") sa stanjem na dan 31. decembra 2003. godine, rezultate njenog poslovanja i bilans tokova gotovine za godinu koja se tada završila. Rukovodstvo je odgovorno da obezbijedi da CBCG vodi računovodstvene evidencije u saglasnosti sa Zakonom i važećim propisima Republike Crne Gore i koji su pogodni da iskažu finansijski položaj CBCG, rezultate njenog poslovanja i bilans tokova gotovine u saglasnosti sa Zakonom o Centralnoj banci Crne Gore ("Zakon") i Međunarodnim Standardima za Finansijsko Izvještavanje ("IFRS") koji uključuju Međunarodne Računovodstvene Standarde ("IAS") i tumačenja izdata od strane Odbora za sastavljanje Međunarodnih Računovodstvenih Standarda. Rukovodstvo takođe ima odgovornost za preduzimanje takvih aktivnosti koje omogućavaju da se sačuvaju sredstva CBCG i spriječe i otkriju pronevjere i druge nepravilnosti.
2. Rukovodstvo smatra da je, u sastavljanju finansijskih izvještaja prikazanih na stranama 2 do 27, CBCG primijenila odgovarajuće računovodstvene politike, na konzistentnoj osnovi i uz primjenu razumnih i objektivnih ocjena i procjena.
3. Finansijski izvještaji su odobreni u ime rukovodstva.

Ljubiša Krgović
Predsjednik Savjeta
Centralne banke Crne Gore

Zdenka Rakočević
Direktor Službe za
računovodstvo i finansije

10. maj 2004. godine

Podgorica

IZVJEŠTAJ REVIZORA

Rukovodstvu Centralne banke Crne Gore:

1. Izvršili smo reviziju priloženog bilansa stanja Centralne banke Crne Gore ("CBCG") sastavljenog sa stanjem na dan 31. decembra 2003. godine, odgovarajućeg bilansa uspeha, bilansa tokova gotovine i izvještaja o promjenama na kapitalu, za godinu završenu na taj dan. Rukovodstvo CBCG je odgovorno za finansijske izvještaje prikazane na stranama 2 do 27. Naša odgovornost je, da izrazimo mišljenje na ove finansijske izvještaje na bazi revizije koju smo izvršili.
2. Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije. Ovi standardi zahtijevaju da planiramo i izvršimo reviziju na način koji nam omogućava da steknemo razumno uvjerenje da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne greške. Revizija je obuhvatila ispitivanja, na bazi testa, računovodstvenih evidencija relevantnih za iznose i objašnjenja data u finansijskim izvještajima. Ona je takođe obuhvatila procjenu korišćenih računovodstvenih politika i ocjenu značajnih procjena koje je izvršilo rukovodstvo pri sastavljanju finansijskih izvještaja, procjenu prikaza finansijskih izvještaja kao i da li su primijenjene računovodstvene politike adekvatne, konzistentne i na odgovarajući način obrazložene. Vjerujemo da revizija koju smo izvršili predstavlja razumnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.
3. Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji prikazuju realno i objektivno, u svim materijalno značajnim aspektima, finansijski položaj CBCG sa stanjem na dan 31. decembra 2003. godine i rezultate njenog poslovanja i bilans tokova gotovine i izvještaj o promjenama na kapitalu za godinu koja je završena na taj dan u skladu sa Međunarodnim Standardima za Finansijsko Izvještavanje.
4. Bez kvalifikovanja našeg mišljenja, skrećemo pažnju na Napomenu 23, u kojoj je detaljnije opisana neizvjesnost u pogledu potpunosti sredstava, obaveza i drugih dugova iskazanih u ovim finansijskim izvještajima, a koji proizilaze iz osnivanja CBCG. Prava i obaveze CBCG u vezi nasleđenih sredstava, obaveza i drugih dugova su predmet pregovora sa Narodnom Bankom Srbije koji su započeli sredinom 2003. godine. Rukovodstvo trenutno nije u mogućnosti da kvantifikuje iznose sredstava, obaveza i drugih dugova koje će preuzeti CBCG pored onih koji su iskazani u finansijskim izvještajima.

Beograd, Srbija i Crna Gora
10. maj 2004. godine

Bilans stanja

	Napomena	2003	2002
Sredstva			
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	5	12.424	16.710
Oročeni plasmani kod stranih banaka	6	38.015	38.774
Kreditni i avansi dati Vladi prije početka poslovanja CBCG	7	7.546	13.547
Kreditni i avansi dati domaćim bankama od prethodnika centralne banke	8	1.353	2.479
Ostala sredstva	9	3.624	1.702
Osnovna sredstva	10	16.691	15.835
Ukupno sredstva		79.653	89.047
Obaveze			
Računi komercijalnih banaka	11	31.829	51.608
Računi Vlade i drugih organizacija	12	9.010	3.282
Obračunati troškovi kamata i ostale obaveze	13	1.051	895
Obaveze po osnovu primarne emisije prethodnika centralne banke	14	5.308	5.308
Ukupno obaveze		47.198	61.093
Kapital			
Osnivački kapital	15	2.556	-
Nerasporedjena dobit i druge rezerve		21.582	19.619
Realne rezerve za ulaganja namijenjena prodaji		-	11
Revalorizacione rezerve za osnovna sredstva	10	8.317	8.324
Ukupan kapital		32.455	27.954
Ukupne obaveze i kapital		79.653	89.047

Potpisano i ovjereno u ime Savjeta 10. maja 2004. godine.

 Ljibiša Krgović
 Predsjednik Savjeta
 Centralne banke Crne Gore

 Zdenka Rakočević
 Direktor Službe za
 računovodstvo i finansije

Centralna banka Crne Gore
Finansijski izvještaji za godinu završenu na dan 31. decembra 2003
(u hiljadama EUR osim ako nije drugačije naznačeno)

Bilans uspjeha

	Napomena	2003	2002
Prihodi od kamata	16	2.209	2.788
Rashodi kamata	16	(90)	(88)
Neto prihodi od kamata		2.119	2.700
Ukidanje rezervisanja /(rezervisanje) za umanjenje vrijednosti kredita	17	70	(1.564)
Neto prihodi od kamata nakon rezervisanja za umanjenje vrijednosti kredita		2.189	1.136
Negativne kursne razlike, neto		(632)	(601)
Prihodi od naknada i provizija	18	12.896	14.695
Rashodi naknada i provizija	18	(189)	(226)
Ostali operativni prihodi	19	414	174
Operativni prihodi		14.678	15.178
Troškovi zaposlenih	20	(5.588)	(6.470)
Ostali troškovi poslovanja	21	(6.127)	(7.667)
Neto prihod		2.963	1.041

Bilans tokova gotovine

	Napomena	2003	2002
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti			
Prilivi od kamata		2.122	878
Plaćene kamate		(99)	(73)
Prilivi od naknada i provizija		12.444	14.440
Plaćene naknade i provizije		(87)	(226)
Priliv po osnovu ostalih operativnih prihoda		646	174
Plaćeni troškovi zaposlenima		(6.919)	(6.453)
Plaćeni troškovi poslovanja		(3.571)	(5.664)
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti prije promjena u tekućim sredstvima i obavezama			
		4.536	3.076
Promjene u tekućim sredstvima i obavezama			
Neto povećanje oročenih depozita kod stranih banaka		(760)	(8.501)
Neto smanjenje kredita i avansa datih Vladi prije početka poslovanja CBCG		422	34
Neto smanjenje kredita i avansa datih domaćim bankama od prethodnika centralne banke		388	568
Neto povećanje ostalih sredstava		(535)	(210)
Neto smanjenje računa komercijalnih banaka		(10.983)	(6.075)
Neto povećanje/(smanjenje) računa Vlade i drugih organizacija		5.286	(3.128)
Neto povećanje/(smanjenje) ostalih obaveza		441	(130)
Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti			
		(1.205)	(14.366)
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja			
Nabavka osnovnih sredstava	10	(1.759)	(1.396)
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja			
		(1.759)	(1.396)
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja			
Raspodjela dobiti Vladi	15	(1.000)	(307)
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja			
		(1.000)	(307)
Efekat promjena kurseva valuta na gotovinu i gotovinske ekvivalente			
		(322)	(430)
Neto smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata			
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku godine	5	16.710	33.209
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju godine			
	5	12.424	16.710

Izvještaj o promjenama na kapitalu

	Napomena	Osnivački kapital	Nerasporedjena dobit i druge rezerve	Realne rezerve za ulaganja namijenjena prodaji	Revalorizacione rezerve za osnovna sredstva	Ukupno kapital
Stanje na dan 31. decembra 2001		-	18.885	2	7.780	26.667
Neto realna vrijednost dobitaka na ulaganja namijenjena prodaji		-	-	9	-	9
Revalorizacija osnovnih sredstava	10	-	-	-	544	544
Neto prihod tekuće godine		-	1.041	-	-	1.041
Radspodjela neto prihoda Vladi		-	(307)	-	-	(307)
Stanje na dan 31. decembra 2002		-	19.619	11	8.324	27.954
Gubici na ulaganjima i osnovnim sredstva		-	-	(11)	(18)	(29)
Revalorizacija osnovnih sredstava		-	-	-	11	11
Neto prihod tekuće godine		-	2.963	-	-	2.963
Rasporedjela neto prihoda Vladi	15	-	(1.000)	-	-	(1.000)
Neuplaćeni osnivački kapital	9	2.556	-	-	-	2.556
Stanje na dan 31. decembra 2003.		2.556	21.582	-	8.317	32.455

1 Djelatnost

Centralna banka Crne Gore ("CBCG") osnovana je u novembru 2000. godine, usvajanjem Zakona o Centralnoj Banci Crne Gore ("Zakon") od strane Skupštine Republike Crne Gore. U skladu sa Zakonom, CBCG je preuzela vlasništvo nad imovinom prethodnika centralne banke, Narodne Banke Crne Gore ("NBCG"), i Zavoda za obračun i plaćanja ("ZOP") u Podgorici. NBCG posluje od 1999. i nastala je od Podgoričke filijale Narodne Banke Jugoslavije (NBj). Svi bivši zaposleni u NBCG i ZOP-u postali su zaposleni u CBCG. U skladu sa Prelaznim i Završnim odredbama Zakona, CBCG je započela sa radom u martu 2001. imenovanjem članova Savjeta, rukovodećeg tijela CBCG.

U obavljanju svojih poslova CBCG je samostalna i nezavisna i odgovorna Skupštini Crne Gore.

CBCG je 100% vlasništvo Republike Crne Gore. Kapital CBCG predstavlja razliku između ukupno identifikovanih sredstava i obaveza naslijeđenih od prethodnika. Kao što je objašnjeno u Napomeni 23, iznos naslijeđenih sredstava i obaveza biće predmet pregovora sa Narodnom Bankom Srbije. Kao što je navedeno u Napomeni 2, osnovni principi rekonstrukcije odnosa između Srbije i Crne Gore, usvojeni 4. februara 2003. godine, dati su u Ustavnoj Povelji Državne zajednice Srbije i Crne Gore (Ustavna Povelja). U skladu sa članom 59 Ustavne Povelje, imovina Savezne Republike Jugoslavije, potrebna za rad institucija Srbije i Crne Gore, postaje imovina Srbije i Crne Gore. Imovina Savezne Republike Jugoslavije na teritoriji država članica postaje imovina država članica, po teritorijalnom principu.

CBCG posluje u skladu sa Zakonom i Statutom Centralne Banke. U skladu sa Zakonom, CBCG je odgovorna za monetarnu politiku Republike Crne Gore, uspostavljanje i održavanje zdravog bankarskog sistema i efikasng platnog prometa u Republici. CBCG rukuje deviznim rezervama Republike, izuzev dijelom kojim rukuju ovlašćene banke.

Od uvođenja EUR-a, 1. januara 2002. godine, monetarna politika CBCG je zasnovana na Euru ("EUR") kao monetarnoj jedinici, sredstvu plaćanja i valuti u kojoj se iskazuju rezerve.

U sprovođenju gore navedenih aktivnosti, CBCG ima sljedeća, Zakonom utvrđena, ovlašćenja:

- Izdaje i oduzima dozvolu za rad banaka i finansijskih institucija; reguliše i kontroliše njihov rad i sprovodi postupak stečaja i likvidacije banaka i finansijskih institucija u Republici;
- Daje kredite iz svojih rezervi poslovnim bankama koje imaju dozvolu za rad u Republici, pod uslovima utvrđenim Zakonom,
- Propisuje i sprovodi mjere, reguliše i kontroliše platni promet, poravnanje i međubankarski obračun u Republici;
- Obavlja i kontroliše platni promet u zemlji i inostranstvu;
- Obavlja djelatnost bankara, savjetnika i fiskalnog zastupnika organa i organizacija Republike;
- Kupuje i prodaje valute i plemenite metale za svoj račun ili za račun Republike;
- Kupuje i prodaje hartije od vrijednosti, na sekundarnom tržištu, koje je emitovala Republika, država članica Evropske Unije ili druga država određena propisom Centralne Banke.
- Vršiti redovne makroekonomske analize, uključujući monetarne, fiskalne, finansijske i platno bilansne analize privrede Republike i daje Vladi preporuke u oblasti ekonomske politike;
- Priprema i učestvuje u pripremi zakona i drugih propisa iz oblasti monetarnog, deviznog i bankarskog sistema, u skladu sa međunarodnim standardim, uključujući utvrđivanje rezervi za razne vrste depozita;
- Pruža bankarske usluge u korist stranih vlada, stranih centralnih banaka, kao i u korist međunarodnih organizacija i drugih međunarodnih institucija u kojima Centralna banka ili Republika učestvuju;
- Prima depozite od banaka, državnih organa i organizacija;
- Otvara i vodi račune za potrebe državnih organa i organizacija, domaćih i stranih banaka, međunarodnih finansijskih institucija i donatorskih organizacija;
- Da propisuje način obavljanja djelatnosti dilera i banaka u deviznim transakcijama, određuje limite na devizne pozicije dilera i banaka i vrši njihovu kontrolu;

1 Djelatnost (nastavak)

- Da posjeduje i obavlja jedan ili više platnih prometa;
- Obezbeđuje novčanice i kovani novac u količinama koje su odgovarajuće za zadovoljavanje potreba finansijskih transakcija;
- Rukuje deviznim rezervama Republike, izuzev dijelom kojim rukuju ovlašćene banke;
- Otvara račune u drugim zemljama;
- Obavlja druge aktivnosti definisane Zakonom.

U vođenju monetarne politike, aktivnosti CBCG su ograničene Zakonom, koji ne dozvoljava banci:

- Da vršiti emisiju novca;
- Da odobrava kredite Vladi Republike Crne Gore ni drugim pravnim i fizičkim licima, osim pod uslovima propisanim Zakonom o CBCG;
- Da jemči za obaveze Republike.

Sjedište CBCG je u Podgorici, Bulevar Sv. Petra Cetinjskog 7, 81000, Podgorica. Sa stanjem na dan 31. decembra 2003. godine, broj zaposlenih u CBCG je bio 474 (2002: 739).

Savjet Banke je odobrio "Plan Reformi". Tokom 2003. godine, kao dio unapređivanja organizacije, uspostavljena je izmijenjena organizaciona struktura, koja je osavremenila operativne procedure i procedure izvještavanja unutar Banke. Procedure i priručnici će biti ažirirane u 2004. godini. Platni prometa je prenijet na komercijalne banke u januaru 2004. Nova oprema informacione tehnologije će biti nabavljena da bi podržala novi sistem platnog prometa. Poslovne prostorije filijala platnog prometa, koje su postale upražnjene prenosom platnog prometa, date su u zakup komercijalnim bankama. Dodatna unapređenja su planirana tokom 2004. godine, kao i u narednim godinama, u upravi i rukovodećim odborima, uključujući i formiranje Komiteta za reviziju. Unaprijediće se procedure za upravljanje rizicima Banke kako bi se poboljšalo praćenje i kontrola rizika.

Rukovodstvo će uvesti izmijenjene procedure u zapošljavanju, zadržavanju i stručnom usavršavanju zaposlenih radnika u Banci, uključujući i izmjene u sistematizaciji i opisu radnih mjesta, unapređenju zaposlenih i sistemu nagrađivanja po učinku.

Takodje, rukovodstvo razvija plan potencijalnih obaveza za nepredviđene slučajeve i moguće promene za opreznije izvještavanje i kontrolu banaka, a u vezi sa uvođenjem Međunarodnih Standarda za Finansijsko Izvještavanje.

2 Okruženje u kojem posluje CBCG

Privreda Republike Crne Gore je privreda u razvoju. Politička struktura, regulativni i pravni okvir se razvijaju, što je dodatno opisano u paragrafima koji slijede. Step en aktivnosti na finansijskom tržištu je zanemarljiv. Samim tim, nezavisni berzanski pokazatelji su nedostupni za određene finansijske instrumente. Rukovodstvo je koristilo najbolje raspoložive informacije da izrazi svoju procjenu realnih vrijednosti.

Na dan 14. marta 2002. godine zvaničnici bivše Savezne Republike Jugoslavije, Republike Srbije i Republike Crne Gore potpisali su "Polazne osnove" za preuredjenje odnosa Srbije i Crne Gore ("Beogradski Sporazum"), koji obezbeđuje primjenu Ustavne povelje, najvišeg pravnog akta državne zajednice Srbije i Crne Gore. U planu aktivnosti zasnovanom na Beogradskom sporazumu, predstavnici Vlada Republika Srbije i Crne Gore usaglasili su se da postoje dva posebna monetarna sistema, dvije centralne banke i dvije valute kao zakonsko sredstvo plaćanja.

Ustavna Povelja Državne zajednice Srbije i Crne Gore ("Državna zajednica") usvojena od strane Skupštine Srbije, Skupštine Crne Gore i Savezne Skupštine predhodne Savezne Republike Jugoslavije, 4. februara 2003. godine, uspostavila je osnovne principe novih odnosa između Srbije i Crne Gore. Državna zajednica je osnovana na bazi jednakosti dvije države članice, Srbije i Crne Gore. Ipak, formalizacija odnosa u pojedinim oblastima, kao što je podjela sredstava, obaveza i drugih dugova predhodne Savezne Republike Jugoslavije prihvaćenih od strane svake članice Državne zajednice je podložna promjenama na osnovu dogovora između država članica.

2 Okruženje u kojem posluje CBCG (nastavak)

U skladu sa "Zakonom za sprovođenje Ustavne povelje državne zajednice Srbije i Crna Gore", države članice i državna zajednica formirana je Komisija, u Aprilu 2003, od predstavnika Vlade Republike Srbije, Vlade Republike Crne Gore, Savjeta Ministara državne zajednice Srbije i Crna Gore i centralnih banaka država članica, koja će utvrditi predloge vezano za imovinu državne zajednice koja je neophodna za funkcionisanje njihovih institucija i vojske Srbije i Crne Gore, kao i obim, strukturu i način raspodele preostalih sredstava.

Takodje u aprilu 2003, Savjet Ministara Državne zajednice usvojio je Odluku o predstavljanju Državne zajednice Srbije i Crne Gore u Međunarodnom monetarnom fondu (MMF) i Svjetskoj banci. Na osnovu ove Odluke, Narodna banka Srbija će biti fiskalni agent i depozitar Državne zajednice u MMF-u i depozitar Državne zajednice u Svjetskoj banci, a Centralna banka Crne Gore će biti fiskalni agent Državne zajednice u Svjetskoj banci.

3 Osnov za sastavljanje finansijskih izvještaja

Finansijski izvještaji CBCG su sastavljeni u skladu sa Međunarodnim Standardima za Finansijsko Izvještavanje, uključujući i Međunarodne Računovodstvene Standarde ("IAS") i tumačenja izdata od strane Komiteta za sastavljanje međunarodnih računovodstvenih standarda.

U toku 2003. godine, Rukovodstvo CBCG je uvelo niz poboljšanja u funkcionisanju računovodstva u sklopu organizacionih promena u CBCG. Novi kontni okvir i ostala poboljšanja u finansijskom izvještavanju i kontrolnim procedurama će biti uvedeni u 2004. godini.

Finansijski izvještaji su izraženi u monetarnoj jedinici Republike Crne Gore, Eur-u ("EUR")

Priprema finansijskih izvještaja zahtijeva korišćenje procjena i pretpostavki koje utiču na iskazane iznose sredstava i obaveza, objelodanjivanje potencijalnih sredstava i obaveza sa datumom finansijskih izvještaja i iskazivanje prihoda i troškova u toku izvještajnog perioda. Iako su ove procjene zasnovane na najboljem poznavanju tekućih događaja i aktivnosti od strane Rukovodstva, budući rezultati mogu biti različiti od onih koji su procijenjeni.

Izvršene su reklasifikacije pojedinih kategorija sredstava i obaveza i bilansa uspeha u 2003. godini, za svrhe prezentacije. Navodimo, avansi za osnovna sredstva u iznosu EUR 1.106 hiljada, iskazani u finansijskim izvještajima za 2002. godinu u okviru ostale aktive su sada uključeni u osnovna sredstva u izgradnji; rezervisanja za umanjenje vrijednosti ostalih sredstava iskazana u finansijskim izvještajima za 2002. godinu kao ostali troškovi u iznosu od EUR 255 hiljada, sada su uključena u poziciju rezervisanje/(ukidanje rezervisanja) za umanjenje vrijednosti kredita.

Gdje je to bilo potrebno, uporedni podaci su korigovani kako bi bili usaglašeni sa izmjenama u prezentaciji tekuće godine.

4 Pregled značajnih računovodstvenih politika

Gotovina i gotovinski ekvivalenti. Gotovina i gotovinski ekvivalenti su stavke koje se mogu konvertovati u gotovinu u kratkom vremenskom periodu i koje su izložene minimalnom riziku od promjene vrijednosti. Svi katkoročni međubankarski plasmani, osim preko-noćnih depozita i plasmana po pozivu, su uključeni u oročene plasmane kod drugih banaka. Iznosi, koji se odnose na sredstva za koja postoje ograničenja nisu uključena u gotovinu i gotovinske ekvivalente.

Kredit, avansi i rezervisanja za umanjenje vrijednosti kredita. Krediti odobreni od strane CBCG plasiranjem novčanih sredstava direktno komitentima, klasifikovani su kao odobreni krediti. Ova kategorija sa stanjem na dan 31. decembra 2003. godine, uključuje kredite date prije početka poslovanja CBCG. Kao što je objašnjeno u Napomeni 1, aktivnosti CBCG su ograničene Zakonom u pogledu sredstava monetarne politike, koja zabranjuju CBCG da odobrava kredite Vladi Republike Crne Gore ili drugim organizacijama i pojedincima, osim pod posebnim uslovima propisanim Zakonom.

4 Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

Odobreni krediti i avansi evidentiraju se kada je gotovina isplaćena dužnicima. Inicijalno odobreni krediti i avasi se knjiže po nominalnoj vrijednosti, što predstavlja realnu vrijednost u datim okolnostima, potom se vode po ispravljenoj vrijednosti umanjenoj za rezervisanja po osnovu umanjenja vrijednosti kredita. Ispravljena vrijednost se zasniva na realnoj vrijednosti date gotovine utvrđenoj na osnovu tržišnih uslova važećih u momentu odobravanja kredita.

Kreditni odobreni po kamatnim stopama različitim od tržišnih, ponovno su procijenjivani diskontovanjem budućih plaćanja kamate i otplata glavnice, tržišnim kamatnim stopama koje se primjenjuju za slične kredite. Razlika između realne i nominalne vrijednosti, na dan odobrenja kredita, knjiži se u korist ili na teret bilansa uspeha, kao dobitak iznad tržišne vrijednosti ili gubitak ispod tržišne vrijednosti. Naknadno, knjigovodstvena vrijednost tih kredita se koriguje za ispravku dobitka/ gubitka i time se relevantni prihod knjiži kao prihod od kamata u bilansu uspjeha, primjenjujući efikasan prinosni metod.

Rezervisanja za kreditni rizik za umanjenja vrijednosti kredita formiraju se ukoliko postoje objektivni dokazi da CBCG nije u mogućnosti da naplati iznos dospjelih potraživanja u skladu sa odredbama originalnog ugovora. Iznos rezervisanja predstavlja razliku između knjigovodstvene vrijednosti i procijenjenog naplativog izosa, izračunatog kao sadašnja vrijednost očekivanog budućeg novčanog priliva, uključujući iznose naplative po osnovu garancija i zaloga, diskontovane po originalnoj važećoj kamatnoj stopi.

Rezervisanja za umanjenje vrijednosti kredita pokrivaju gubitke ukoliko postoje objektivni dokazi da su mogući gubici sadržani u elementima kreditnog portfolija na datum bilansa stanja. Rezervisanje je procijenjeno na osnovu prethodnih gubitaka po svakom elementu, kreditnoj ocjeni dužnika i odražava trenutno ekonomsko okruženje u kojem dužnici posluju.

Ukoliko kredit nije naplativ, isti je otpisan odgovarajućim rezervisanjem za umanjenje vrijednosti kredita. Ovakvi krediti se otpisuju nakon što su propraćene sve neophodne procedure i kada se utvrdi iznos gubitka. Naknadne naplate prethodno otpisanih iznosa se knjiže u korist rezervisanja za umanjenje vrijednosti kredita u bilansu uspjeha.

Ukoliko se iznos rezervisanja za umanjenje vrijednosti kredita naknadno smanji, usljed događaja nastalih nakon umanjenja vrijednosti, ukidanje rezervisanja se knjiži u korist rezervisanja za umanjenje vrijednosti kredita u bilansu uspjeha.

CBCG ne uzima kredite od trećih lica.

Ulaganja namijenjena prodaji. Ova pozicija uključuje ulaganja koja Rukovodstvo namjerava da zadrži u neograničenom periodu. Rukovodstvo odlučuje o adekvatnoj klasifikaciji ulaganja prilikom kupovine.

Ulaganja namijenjena prodaji su inicijalno prikazana po nabavnoj vrijednosti (uključuju i troškove nabavke) i naknadno su ponovno vrednovana po tržišnoj vrijednosti na osnovu tržišnih cijena. Tržišna vrijednost ulaganja namijenjena prodaji, za koje ne postoji odgovorajuća nezavisno navedena cijena, procjenjuju se od strane Rukovodstva na osnovu rezultata posljednje prodaje akcija od strane trećih lica, uzimanjem u obzir ostalih relevantnih podataka kao što su diskontovani novčani tokovi, finansijski podaci o preduzeću u koje je izvršeno ulaganje i primjenom drugih metoda procjene. Nerealizovani dobitci i gubici proizašli iz promjena u tržišnoj vrijednosti ulaganja namijenjenih prodaji iskazani su u izvještaju o promjenama na kapitalu. U slučajevima otuđenja ulaganja namijenjenih prodaji, adekvatna korekcija kumulirane realne vrijednosti, iskazuje se u bilansu uspjeha u neto iznosu. Umanjenje vrijednosti i ukidanje ispravke vrijednosti ulaganja namijenjenih prodaji se knjiži u bilansu uspjeha.

Usljed rizika saldiranja na tržištu hartija od vrijednosti, kupovina i prodaja akcija pod ugovorenim “uobičajnim uslovima” evidentira se datumom prenosa vlasništva. Ugovoreni “uobičajni uslovi” su ugovori koji zahtijevaju isporuku hartija od vrijednosti u propisanom periodu ili konvencijama na tržištu.

Osnovna sredstva. Osnovna sredstva CBCG iskazuju se po nabavnoj ili revalorizovanoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti, i gdje je primjenjivo, za rezervisanja za umanjenje vrijednosti. Ukoliko je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od procijenjene vrijednosti sredstva, vrši se ispravka vrijednosti na teret bilansa uspjeha, čime se knjigovodstvena vrijednost svodi na procijenjenu vrijednost. Procijenjena vrijednost predstavlja neto prodajnu cijenu ili vrijednost u upotrebi, u zavisnosti od toga koja je veća.

4 Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

Osnovna sredstva CBCG se redovno revalorizuju. Učestalost revalorizacije zavisi od promjene tržišne vrijednosti osnovnih sredstava koja se revalorizuju. Revalorizacione rezerve sadržane u kapitalu, po ostvarenju viška, prenose se direktno na neraspoređenu dobit, u momentu rashodovanja ili prodaje.

Avansi za osnovna sredstva su uključeni u osnovna sredstva u pripremi, nakon odobrenja od strane interne tehničke komisije CBCG tokom izgradnje objekta. Osnovna sredstva u pripremi se vode po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za smanjenje vrijednosti. Nakon stavljanja u upotrebu, sredstva se prenose na osnovna sredstva u upotrebi po knjigovodstvenoj vrijednosti. Osnovna sredstva u pripremi ne amortizuju se prije nego što se sredstvo stavi u upotrebu.

Dobici i gubici po osnovu prodaje osnovnih sredstava utvrđuju se u odnosu na njihovu knjigovodstvenu vrijednost i utiču na rezultat poslovanja perioda. Troškovi održavanja terete bilans uspjeha u momentu nastanka.

Amortizacija. Amortizacija se obračunava u jednakim godišnjim iznosima u toku predviđenog vijeka upotrebe osnovnog sredstva kako slijedi:

Zgrade	50-75 godina
Kompjuteri	3 godine
Namještaj i oprema	5-10 godina
Motorna vozila	7 godina

Ne vrši se ispravka vrijednosti zemljišta.

Operativni lizing. Sredstva koja su izdata po osnovu operativnog lizinga uključena su u poziciju osnovna sredstva u bilansu stanja. Obračun amortizacije predmeta lizinga vrši se na način koji je u skladu sa uobičajenom politikom obračuna amortizacije za slična sredstva koja su u vlasništvu. Prihodi po osnovu lizinga (umanjena za stimulacije date korisniku lizinga) priznaju se kao prihod u bilansu uspjeha, u jednakim godišnjim iznosima, tokom perioda trajanja lizinga.

Troškovi održavanja software-a. Troškovi vezani za održavanje software programa iskazuju se kao trošak u momentu nastanka. Troškovi koji se direktno mogu povezati sa određenim software koji je u vlasništvu CBCG, a po osnovu koga će nastati ekonomska korist u periodu dužem od godinu dana, iskazuju se kao nematerijalna ulaganja. Direktni troškovi uključuju troškove radne snage uključene u održavanje software i pripadajući dio opštih troškova.

Trošak koji unapređuje software program iznad originalnih performansi, iskazuje se kao poboljšanje osnovnog sredstva i dodaje se prvobitnoj nabavnoj vrijednosti software. Troškovi razvoja software iskazani kao nematerijalna ulaganja amortizuju se, po jednakim godišnjim iznosima u toku predviđenog vijeka upotrebe software, ali ne duže od 7 godina.

Priznavanje prihoda i rashoda. Prihodi i rashodi po osnovu kamata, iskazuju se u bilansu uspeha za svu kamatonosnu aktivu, koristeći prinosni metod zasnovan na stvarnoj nabavnoj cijeni. Ukoliko je naplata kredita neizvjesna, vrši se ispravka vrijednosti koja ih svodi na naplativu vrijednost, a prihodi od kamata se zatim evidentiraju na osnovu kamatne stope koja je korišćena za diskontovanje budućih novčanih tokova radi utvrđivanja naplative vrijednosti.

Naknade za usluge platnog prometa, utvrđuju se u momentu prijema gotovine od učesnika u platnom prometu. Ostale naknade, provizije i drugi prihodi i troškovi evidentiraju se u periodu kada su usluge izvršene.

Poslovne promjene i iznosi u stranoj valuti. Poslovne promjene iskazane u stranim valutama osim u EUR, evidentiraju se po zvaničnom srednjem kursu važećem na dan transakcije. Kursne razlike, koje nastaju po osnovu transakcija u stranim valutama, iskazuju se u bilansu uspjeha po kursu važećem na dan transakcije.

4 Pregled značajnih računovodstvenih politika (nastavak)

Monetarna sredstva i obaveze iskazane u stranim valutama, osim u EUR, preračunate su u EUR po srednjem kursu važećem na dan bilansa stanja. Pozitivne i negativne kursne razlike nastale po tom osnovu iskazane su u bilansu uspjeha kao pozitivne ili negativne kursne razlike u tekućem periodu, po neto principu. Kursne razlike po osnovu ne monetarnih stavki kao što su ulaganja namijenjena prodaji evidentiraju se kao dio dobitka ili gubitka po osnovu realne vrijednosti. Na dan 31. decembra 2003. godine, zvanični kursevi korišćeni za preračun stanja iskazanih u stranim valutama, osim u EUR, bili su:

	31. decembar 2003	31. decembar 2002
1 USD	0.7996	0.9588
1 YUD	0.0146	0.0163
1 CHF	0.6413	0.6878
1 GBP	1.4203	1.5373

Osnivački kapital i rezerve. Sa stanjem na dan izdavanja ovih finansijskih izvještaja, osnivački kapital nije uplaćen od strane Vlade Republike Crne Gore (Napomena 9). Nerasporedjena dobit i ostale rezerve CBCG potiču od razlike ukupne aktive i ukupne pasive koje je CBCG nasledila od prethodnika centralne banke i profita prethodne godine.

Raspodela neto prihoda Vladi. CBCG je u obavezi da, u skladu sa Zakonom o Centralnoj Banci, ostatak neto prihoda prenese Vladi Republike Crna Gore. Neto prihod će se opredjeljivati u svakoj godini na račun generalnih rezervi, dok se ne izjednače iznosi osnivačkog kapitala i generalnih rezervi sa najmanje pet odsto ukupnog iznosa potražnih salda svih računa, koji se iskazuju kao obaveze u bilansima na kraju finansijske godine. Ostatak neto prihoda predstavlja prihod budžeta Republike i biće prenijet na račun Ministarstva finansija koji se vodi kod Centralne banke. Raspodela dobiti Vladi se iskazuje u kapitalu, u periodu u kome je utvrđena od strane Savjeta CBCG. Propisani finansijski izvještaji CBCG su osnova na bazi koje se vrši raspodjela dobiti i ostale raspodjele.

Porezi. U skladu sa Zakonom, CBCG je oslobođena od plaćanja poreza na dobit. Ostali porezi iskazani su u okviru troškova poslovanja. Iznos poreza koji je Banka u obavezi da plati su iskazani u okviru ostalih obaveza (Napomena 13) kao obaveza za poreze.

Povjereno na čuvanje. Sredstva i obaveze koje CBCG preuzima u svoje ime, a za račun trećih lica, ne iskazuju se u bilansu stanja. Naknade primljene za ove usluge iskazuju se kao prihod od naknada u bilansu uspjeha.

Poravnanja. Finansijska potraživanja i obaveze se "prebijaju" i iskazuju u bilansu stanja u neto iznosu samo u slučaju kada postoji zakonski okvir da se to i uradi, i cilj je, ili da se izvrši prebijanje po neto osnovi, ili da se ostvare sredstva kojima bi se istovremeno izmirele obaveze.

Rezervisanja. Rezervisanja se knjiže kada CBCG ima zakonsku ili ugovorenu obavezu, kao rezultat prethodnih događaja, i kada je izvjesno da će doći do odliva sredstava za izmirenje te obaveze, a može se pouzdano procijeniti iznos obaveze.

Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti. CBCG plaća za sve zaposlene doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti. Doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje obračunava se po stopi od 12% na bruto zaradu i iskazuje se kao trošak u momentu obračuna. Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje i ostali doprinosi iskazani su u bilansu uspjeha u okviru troškova zaposlenih.

5 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

	2003	2002
Gotovina u EUR:		
- gotovina u trezoru CBCG	3.804	2.450
- gotovina u trezorima i blagajnama Platnog prometa	6.905	13.386
Gotovina na putu	1.061	-
Gotovina u stranoj valuti	211	631
Depoziti po viđenju kod stranih banaka	443	243
Ukupno gotovina i gotovinski ekvivalenti	12.424	16.710

Analiza gotovine i gotovinskih ekvivalenata po regionima i valutama data je u Napomeni 22.

6 Oročeni plasmani kod stranih banaka

Oročeni plasmani su kod stranih banaka koje imaju AA kreditni rejting, utvrđen od Međunarodne agencije za utvrđivanje rejtinga.

Na dan 31. decembra 2003. godine, procijenjena realna vrijednost oročenih depozita CBCG iznosila je EUR 38.015 hiljada (2002: EUR 38.774 hiljada).

Analiza oročenih plasmana kod stranih banaka po regionima, valutama, dospijeću i kamatnim stopama data je u Napomeni 22.

7 Krediti i avansi dati Vladi prije početka poslovanja CBCG

	2003	2002
Kreditni avansi dati Vladi od strane Platnog prometa	7.268	13.268
Kreditni avansi dati Vladi iz primarne emisije od NBCG	2.532	2.955
Ostali avansi dati Vladi	329	329
Manje: rezervisanje za umanjeње vrijednosti	(2.583)	(3.005)
Ukupni avansi i krediti dati Vladi pre početka poslovanja CBCG	7.546	13.547

Kredit odobren Vladi od strane bivšeg Zavoda za obračun i plaćanja (ZOP), u iznosu od EUR 13.268 hiljada, Vlada je položila založni depozit kao sredstvo obezbjeđenja otplate kredita (Napomena 12). Kredit je djelimično otplaćen u septembru 2003. godine u iznosu od EUR 6.000 hiljada.

Iz tog razloga nije izvršeno rezervisanje za ovaj kredit zaključno sa stanjem na dan 31. decembra 2003. godine.

Kreditni avansi Vladi iz primarne emisije potiču iz perioda prije osnivanja CBCG i nasleđeni su od predhodnika centralne banke. Krediti su bili odobreni od strane NBCG u jugoslovenskim dinarima (YUD). Tokom 2000. godine, ovi krediti su pretvoreni u kredite plative u DEM i obračunata kamata je kapitalizovana. Obaveza po osnovu primarne emisije objašnjena je u Napomeni 14. Sa uvođenjem EUR u 2002. godini, ovi krediti su konvertovani i postali su otplativi u EUR.

7 Krediti i avansi dati Vladi prije početka poslovanja CBCG (nastavak)

Promjene u rezervisanjima za umanjenje vrijednosti kredita su bile kao što slijedi:

	2003
Rezervisanja na dan 1. januara	3.005
Ukidanje rezervisanja tokom godine	(422)
Rezervisanje na dan 31. decembra	2.583

CBCG je primijenila IAS 39, 1. januara 2002. godine. Krediti odobreni Vladi su ponovo procijenjeni po njihovoj realnoj vrijednosti, diskontovanjem budućih otplata glavnice po kamatnoj stopi koja je jednaka kamatnoj stopi koja bi se u trenutku procjenjivanja primijenila na slične kredite odobrene Vladi.

Na dan 31. decembra 2003. godine procijenjena realna vrijednost kredita i avansa datih Vladi prije osnivanja CBCG iznosi EUR 7.546 hiljada (2002: EUR 13.547 hiljada).

Analiza kredita i avansa odobrenih Vladi prije početka poslovanja CBCG po valutama, dospijeću i kamatnim stopama je data u Napomeni 22.

8 Krediti i avansi dati domaćim bankama od prethodnika centralne banke

Napomena	2003	2002
Tekući kratkoročni krediti	-	881
Reprogramirani krediti odobreni iz primarne emisije od NBCG		
- dugoročni krediti odobreni iz državnih programa	680	777
- ostali dugoročni krediti	673	897
Manje: rezervisanje zbog umanjenja vrijednosti	-	(76)
Ukupno krediti i avansi odobreni domaćim bankama od prethodnika centralne banke	1.353	2.479

Kreditni odobreni bankama iz primarne emisije potiču prije osnivanja CBCG. Ovi krediti su odobreni u dinarima za finansiranje posebnih programa poljoprivrede, turizma i energetike. Tokom 2000. godine, ovi krediti su bili konvertovani u kredite otplative u DEM i obračunata kamata je kapitalizovana. Odgovarajuća obaveza po osnovu primarne emisije je prikazana u Napomeni 14. Sa uvođenjem EUR u 2002. godini, ovi krediti su konvertovani i postali otplativi u EUR.

Kreditni odbreni bankama, iz primarne emisije, su redovno izmirivani tokom 2003. godine. Sa stanjem na dan 31. decembra 2003. godine procijenjena realna vrijednost kredita odobrenih domaćim bankama prije osnivanja CBCG iznosi EUR 1.353 hiljada (2002: EUR 2.479 hiljada).

8 Krediti i avansi dati domaćim bankama od prethodnika centralne banke (nastavak)

Promjene na rezervisanjima za umanjenje vrijednosti kredita i avansa datih domaćim bankama su bile kao što slijedi:

	2003
Rezervisanja na dan 1. januara	76
Ukidanje rezervisanja za umanjenje vrijednosti kredita tokom godine	(76)
Rezervisanja na dan 31. decembra	-

Sa usvajanjem IAS 39 1. Januara 2002. godine, dugoročni krediti odobreni bankama od prethodnika centralne banke u okviru državnih programa, po stopama ispod tržišnih, ponovo su svedeni na njihovu tržišnu vrijednosti, diskontovanjem budućih otplata glavnice kamatnom stopom koja je bila primijenjena prilikom odobravanja sličnih kredita. Za razliku između tržišne i nominalne vrijednosti, korigovano je početno stanje neraspoređene dobiti kao gubitak nastao zbog niže tržišne vrijednosti aktive. Nakon toga, sadašnja vrijednost tih kredita je korigovana za iznos gubitka prilikom nabavljanja i relevantni prihod je proknjižen kao prihod od kamata u bilansu uspjeha primjenom efektivne prinorne metode. Ukidanje rezervisanja po osnovu umanjenja vrijednosti u toku 2003. godine vršeno je, za dio otplaćenih rata po kreditima.

Naplata za kredite odobrene komercijalnim bankama, za koji je izvršen otpis u ranijem periodu, evidentirana je u iznosu od EUR 67 hiljada.

Analiza kredita i avansa odobrenih domaćim bankama od prethodnika centralne banke po valutama, dospijeću i kamatnim stopama data je u napomeni 22.

9 Ostala sredstva

	2003	2002
Obračunati prihodi od kamata:		
Kreditni prihodi Vladi pre početka poslovanja CBCG	459	364
Kreditni prihodi domaćim bankama prije osnivanja CBCG	19	28
Kamate na plasmane kod stranih banaka	4	6
Manje: rezervisanje za umanjenje vrijednosti	(459)	(361)
	23	37
Potraživanje od Vlade:		
Potraživanje za osnivački kapital	2.556	-
Potraživanje za naknade od Ministarstva Finansija	652	255
Manje: rezervisanje za umanjenje vrijednosti	(652)	(255)
	2.556	-
Neposlovna sredstva	348	777
Zalihe numizmatičkog kovanog novca i kancelarijskog materijala	356	374
Ostali dužnici i avansi	241	352
Ulaganja namijenjena prodaji	100	162
Ukupna ostala sredstva	3.624	1.702

9 Ostala sredstva (nastavak)

U skladu sa važećim računovodstvenim politikama CBCG je obračunala kamatu za kredit odobren Vladi (13,260 hiljada EUR) za period od početka godine do dana polaganja založnog depozita od strane Vlade Crne Gore, koristeći EURIBOR koji je važio na dan sklapanja sporazuma. CBCG je obračunala kamatu (iznosu od EUR 62 hiljade) koristeći prosečnu kamatnu stopu od 2,25% godišnje. Za celokupni iznos kamate izvršeno je rezervisanje.

Neposlovna sredstva uključuju kredite date zaposlenima u CBCG za kupovinu stanova, potraživanja od zaposlenih po osnovu otplate stanova koji su bili u vlasništvu CBCG i stanove u pripremi.

Potraživanja za naknadu od Ministarstva finansija se odnose na izvršene usluge od strane CBCG kao fiskalnog agenta u ime i za račun Ministarstva finansija, a vezano za izdavanje Državnih Zapisa.

Promjene na rezervisanjima za umanjenje vrijednosti obračunate kamate su kao što slijedi:

	Napomena	2003
Rezervisanje na dan 1. januara		361
Rezervisanje za umanjenje vrijednosti obračunate kamate	17	181
Obračunate kamate naplaćene u toku godine	17	(83)
Rezervisanje na dan 31. decembra		459

Promjene na rezervisanjima za umanjenje vrijednosti potraživanja za naknadu od Ministarstva finansija su kao što slijedi:

	Napomena	2003
Rezervisanje na dan 1. januara		255
Rezervisanja za umanjenje vrijednosti ostale aktive u toku godine	17	397
Rezervisanje na dan 31. decembra		652

Analiza obračunate kamate po regionima valutama i dospijeću data je u Napomeni 22.

10 Osnovna sredstva

	Zemljište	Zgrade	Kancelarijska i kompjuterska oprema	Osnovna sredstva u pripremi	Ostalo	Ukupno
Sadašnja vrijednost sa stanjem na dan 31. decembra 2002.	326	11.425	1.491	1.390	97	14.729
Korekcija početnih stanja	-	-	-	1.106	-	1.106
Sadašnja vrijednost sa stanjem na dan 31. decembra 2002.	326	11.425	1.491	2.496	97	15.835
Nabavna ili revalorizovana vrijednost						
Stanje 1. januara 2003.	326	16.392	5.261	2.496	206	24.681
Povećanja	-	-	11	1.855	26	1.892
Prenos sa osnovnih sredstava u pripremi	-	23	556	(579)	-	-
Otuđenja	-	(54)	(180)	-	-	(234)
Stanje 31. decembra 2003.	326	16.361	5.648	3.772	232	26.339
Ispravka vrijednosti						
Stanje 1. januara 2003	-	4.967	3.770	-	109	8.846
Amortizacija (Napomena 21)	-	215	712	-	8	935
Otuđenja	-	(14)	(119)	-	-	(133)
Stanje 31. decembra 2003.	-	5.168	4.363	-	117	9.648
Sadašnja vrijednost sa stanjem na dan 31. decembra 2003.	326	11.193	1.285	3.772	115	16.691

Osnovna sredstva u pripremi se uglavnom odnose na dogradnju i rekonstrukciju poslovne zgrade centrale CBCG i poslovnog prostora bivših filijala ZOP-a. Dati avansi za osnovna sredstva dobavljačima za rekonstrukciju poslovnog prostora Banke u iznosu od EUR 1.129 hiljada (2002: 1.106 hiljada EUR) su uključeni, takodje, u poziciju osnovna sredstva u pripremi. Objekat u izgradnji podleže ovjeravanju od strane interne tehničke komisije CBCG. Po završetku radova, vrijednost će biti prenijeta na zgrade.

Osnovna sredstva su revalorizovana po tržišnoj vrijednosti. Procjena je izvršena u julu 2001. godine, od strane ovlašćenih procjenitelja. Procjenu zgrada i opreme bivšeg ZOP-a izvršila je ovlašćena kompanija za procjenu "Bc Excel". Procjenu vrijednosti zgrada CBCG-e izvršio je Građevinski fakultet, Podgorica, ovlašćeni procjenitelj u Republici Crnoj Gori. Kao osnova za procjenu korišćena je tržišna vrijednost, gdje je to bilo moguće, ili troškovi zamjene za imovinu koje je u upotrebi već dugi niz godina.

CBCG je, u skladu sa transformacijom platnog promenta, dala u operativni lizing komercijalnim bankama, opremu u iznosu od EUR 67 hiljada i poslovni prostor u iznosu od EUR 3.178 hiljada EUR.

11 Računi komercijalnih banaka

	2003	2002
Obavezna rezerva komercijalnih banaka	19.122	31.569
Žiro računi komercijalnih banaka	12.707	18.712
Pod-računi filijala komercijalnih banaka koji učestvuju u međubankarskim poravnanjima	-	1.327
Ukupno računi komercijalnih banaka	31.829	51.608

Komercijalne banke i njihove filijale koje posluju na teritoriji Republike Crne Gore obavezne su da obračunavaju obaveznu rezervu na propisane depozite u EUR i ostalim valutama i deponuju odnosa sredstva kod CBCG. U 2003. godini, obavezna rezerva je obračunavana primjenom propisane stope (23%) na prosječnu vrijednost depozita u predhodne dvije nedjelje.

CBCG plaća kamatu 1% na godišnjem nivou na sredstva deponovana od strane komercijalnih banaka, po osnovu izdvojene obavezne rezerve.

Na dan 31. decembra 2003. godine procijenjena realna vrijednost računa komercijalnih banaka bila je EUR 31.829 hiljada (2002: EUR 51.608 hiljada) vidjeti Napomenu 24.

Analiza računa komercijalnih banaka po regionima, valutama, dospijeću i kamatnim stopama data je u Napomeni 22.

12 Računi Vlade i drugih organizacija

	2003	2002
Računi Vlade	7.690	2.403
Računi drugih organizacija	-	478
Ostali računi	1.320	401
Ukupno računi Vlade i drugih organizacija	9.010	3.282

Vlada, državne organizacije i druge organizacije imaju svoje žiro račune kod Centralne banke preko kojih učestvuju u platnom prometu. Svi računi Vlade i drugih organizacija su nekamatonosni.

U račune Vlade uključen je iznos od EUR 7.268 hiljada koji se odnosi na depozit položen kao zaloga za preostali iznos kredita odobren Vladi od strane bivšeg ZOP-a. Vidjeti Napomenu 7.

Na dan 31. decembra 2003. godine, procijenjena realna vrijednost računa Vlade i drugih organizacija je bila EUR 9.010 hiljada (2002: EUR 3.282 hiljada). Vidjeti Napomenu 24.

Analiza računa Vlade i drugih organizacija po regionima, valutama i dospijeću data je u Napomeni 22.

13 Obračunati troškovi kamata i druge obaveze

	Napomena	2003	2002
Rezervisanja za troškove restrukturiranja	21	751	621
Obračunati troškovi		74	125
Obaveze za poreze		18	111
Obračunati troškovi kamata		6	15
Ostalo		202	23
Ukupno obračunati troškovi kamata i ostale obaveze		1.051	895

Rezervisanja za troškove restrukturiranja predstavlja procjenu rukovodstva vezanu za iznos budućih troškova prelaska platnog prometa na komercijalne banke od januara 2004. godine. Vidjeti Napomenu 26.

Analiza obračunatih troškova kamata i ostalih obaveza po regionima, valutama i dospijeću data je u Napomeni 22.

14 Obaveze po osnovu primarne emisije prethodnika Centralne Banke

Jugoslavenski dinari (YUD) izdati od strane bivše Narodne banke Jugoslavije ("NBJ") bili su novčana jedinica Crne Gore kao dijela bivše Savezne Republike Jugoslavije, do novembra 1999. godine.

Kao što je obelodanjeno u Napomeni 23, prava i obaveze CBCG u pogledu naslijeđenih sredstava i obaveza su predmet tekućih pregovora sa Narodnom bankom Srbije (NBS).

Prije usvajanja IAS, obaveze po osnovu primarne emisije prethodnika centralne banke bile su izražene u iznosima i u valutama koje su odgovarale sredstvima naslijeđenim od strane CBCG.

15 Kapital, nerasporedjena dobit i ostale rezerve

Kapital CBCG, na dan njenog osnivanja, predstavlja razliku između ukupne vrijednosti identifikovanih sredstava i obaveza naslijeđenih od NBSG i ZOP-a. Kao što je navedeno u Napomeni 23, iznos sredstava, obaveza i drugih izdataka naslijeđenih od prethodnika centralne banke biće predmet pregovora sa NBS.

U skladu sa Zakonom, osnivački kapital CBCG treba da iznosi DEM 5 miliona (EUR 2.556 hiljada). Sa stanjem na dan izdavanja ovih finansijskih izvještaja ovaj iznos nije plaćen od strane Vlade Crne Gore. (Napomena 9). Osnivački kapital i generalne rezerve CBCG ne bi trebalo da su manje od 5% ukupnog iznosa svih obaveza iskazanih u bilansu stanja na kraju finansijske godine. Kapital se može uvećati za iznose koje utvrdi CBCG, a koje odobri Vlada. Neto dobit CBCG raspoređuje se, u skladu sa Odlukom Savjeta CBCG, u fond generalnih rezervi i Vladi Crne Gore. Dio neto dobiti utvrđen od strane Savjeta CBCG, predstavlja dobit Budžeta Republike i prenosi se na račun Ministarstva finansija. Neto gubitak, nastao u toku perioda, treba da se pokrije iz generalnih rezervi ranijih perioda ili na teret kapitala, ako iznos generalnih rezervi nije dovoljan. Bilo koji nedostatak kapitala treba da nadoknadi Vlada.

Tokom 2003. godine, u skladu sa Odlukom Savjeta CBCG, CBCG je raspodjelila Vladi Crne Gore, dio neto dobiti za godinu završenu na dan 31. decembra 2002. godine u iznosu od EUR 1.000 hiljada.

16 Prihodi i rashodi kamata

	2003	2002
Oročeni depoziti kod stranih banaka	1.034	679
Kredit i avansi dati Vladi pre početka poslovanja CBCG		
- amortizacija diskonta na inicijalni iznos	-	1.516
- prihodi od kamata ostvarenih prema uslovima iz ugovora	62	339
Kredit i avansi dati domaćim bankama od prethodnika centralne banke		
- prihodi od kamata ostvarenih prema uslovima iz ugovora	432	182
- amortizacija diskonta na inicijalni iznos		72
Prihodi od kamata po osnovu korišćenja obavezne rezerve banaka	681	-
Ukupni prihodi od kamata	2.209	2.788
Rashodi kamata		
Obavezne rezerve komercijalnih banaka	(90)	(88)
Ukupni rashodi od kamata	(90)	(88)
Neto prihodi od kamata	2.119	2.700

17 Ukidanje/(rezervisanje) za umanjenje vrijednosti kredita

	Napomena	2003	2002
Troškovi rezervisanja za sumnjiva i nenaplativa potraživanja po osnovu obračunate kamate i naknade	9	(578)	(1.797)
Ukidnje rezervisanja za umanjenje vrijednosti kredita	7,8	581	233
Naplate prednodno otpisanih kredita	8	67	-
Ukupno ukidanje (rezervisanje) za umanjenje vrijednosti kredita		70	(1,564)

18 Prihodi i rashodi od naknada i provizija

	2003	2002
Prihodi od naknada i provizija		
Prihodi za usluge platnog prometa	11.295	12.962
Naknada za registraciju dokumentacije	989	990
Provizije za izdavanje licenci i dozvola	115	123
Ostale naknade i provizije	497	620
Ukupni prihodi od naknada i provizija	12.896	14.695
Rashodi od naknada i provizija		
Naknade za usluge drugih banaka	46	212
Ostali troškovi naknada i provizija	143	14
Ukupni rashodi od naknada i provizija	189	226
Neto prihod od naknada i provizija	12.707	14.469

Naknada za usluge platnog prometa predstavlja naknadu koju ostvaruje Centralna banka za usluge koje pruža imaoocima žiro računa.

19 Ostali operativni prihodi

	Napomena	2003	2002
Prihodi od zakupnina imovine	10	203	-
Ostali prihodi		211	174
Ukupni ostali operativni prihodi		414	174

20 Troškovi zaposlenih

	2003	2002
Zarade	2.925	4.876
Doprinosi na isplate zaposlenima	1.701	1.151
Ostala primanja zaposlenih	962	443
Ukupni troškovi zaposlenih	5.588	6.470

21 Ostali troškovi poslovanja

	Napomena	2003	2002
Administrativni troškovi		1.562	1.390
Rezervisanje za troškove restrukturiranja	13	1.062	621
Amortizacija	10	935	1.329
Otpis kredita za kupovinu stanova za zaposlene	9	929	868
Ostali troškovi vezani za osnovna sredstva		453	421
Ostalo		415	636
Troškovi telefona, pošte i transporta		328	936
Humanitarne i kulturne aktivnosti		259	441
Porezi, osim poreza na dobit		101	347
Osiguranje		83	67
Troškovi konverzije DEM u EUR		-	611
Ukupno ostali troškovi poslovanja		6.127	7.667

22 Upravljanje finansijskim rizicima

Upravljanje rizikom u okviru CBCG se odnosi na finansijske rizike (kreditni, tržišni, regionalni, rizik promjena kursa valuta, likvidnosti i rizik od promjene kamatnih stopa), operativne i pravne rizike. Glavni cilj upravljanja finansijskim rizikom je da se utvrde dozvoljeni limiti rizika kao i da se osigura da se izlaganje rizicima kreće unutar utvrđenih granica. Upravljanje operativnim i pravnim rizicima se vrši kako bi se obezbijedilo poštovanje internih politika i procedura radi smanjenja izloženosti ovim rizicima. Kao dio planova Savjeta CBCG da unaprijedi poslovanje u internom okruženju Banke, rukovodstvo je preduzelo sveobuhvatne preglede internih kontrola i procedura, uključujući i ponovnu procjenu procesa upravljanja finansijskim rizicima.

Kreditni rizik. CBCG je izložena kreditnom riziku u slučaju ne izvršavanja ugovornih obaveza druge ugovorne strane u roku dospijanja. Obzirom da su krediti i avansi sa stanjem na dan 31. decembra 2003. godine dati pre početka poslovanja CBCG, CBCG nije u mogućnosti da upravlja kreditnim rizikom vezano za te kredite.

Izloženost kreditnom riziku u pogledu plasmana kod stranih banaka pre početka poslovanja CBCG je kontrolisana kroz redovnu analizu mogućnosti druge strane da otplati glavnice i kamate.

Maksimalna izloženost kreditnom riziku CBCG se generalno odražava na iskazanim pozicijama finansijskih sredstava u bilansu stanja. Uticaj mogućeg prebijanja potraživanja i obaveza, u cilju smanjenja potencijalnog kreditnog rizika, je nematerijalan.

Tržišni rizik. CBCG je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija zbog promjene kamatnih stopa, promjene kursa valute i promjene cijena hartija od vrijednosti i mijenjaju se u skladu sa tržišnim fluktuacijama.

Regionalni rizik. Sa stanjem na dan 31. decembra 2003. godine i 31. decembra 2002. godine svi krediti i avansi su plasirani u Crnoj Gori, a žiro računi predstavljaju sredstva plasirana od strane rezidenata. Stanja potraživanja od banaka izvan Crne Gore su objašnjene u Napomenama uz finansijske izvještaje. Depoziti po vidjenju i oročeni depoziti kod stranih banaka i obračunate kamata u iznosu od EUR 38.015 hiljada (2002: EUR 38.895 hiljada) odnose na njemačke i britanske banke.

22 Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Rizik promjena kursa valuta. Finansijska pozicija i novčani tokovi CBCG izloženi su efektima promjena kursa valuta. Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembra 2003. godine, prikazana je u sljedećoj tabeli. Tabela sadrži sredstva i obaveze CBCG klasifikovane po valutama. Na dan 31. decembra 2003. godine, CBCG ima bilansne pozicije u sljedećim valutama:

	EUR	USD	GBP	YUD	CHF	Druge valute	Ukupno
Sredstva							
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	12.210	164	-	-	35	15	12.424
Oročeni plasmani kod stranih banaka	35.516	1.856	72	-	571	-	38.015
Kredit i avansi dati Vladi pre početka poslovanja CBCG	7.546	-	-	-	-	-	7.546
Kredit i avansi dati domaćim bankama od prethodnika centralne banke	1.353	-	-	-	-	-	1.353
Ostala sredstva	3.624	-	-	-	-	-	3.624
Osnovna sredstva	16.691	-	-	-	-	-	16.691
Ukupno sredstva	74.384	2.020	72	-	606	15	79.653
Obaveze							
Računi komercijalnih banaka	31.829	-	-	-	-	-	31.829
Računi Vlade i drugih organizacija	9.010	-	-	-	-	-	9.010
Obračunati troškovi kamata i ostale obaveze	1.051	-	-	-	-	-	1.051
Obaveze po osnovu primarne emisije prethodnika Centralne banke	-	-	-	5.308	-	-	5.308
Ukupno obaveze	41.890	-	-	5.308	-	-	47.198
Neto pozicije bilansa stanja	35.060	2.020	72	(5.308)	606	15	32.455

Na dan 31. decembra 2002. godine, CBCG je imala bilansne pozicije u sljedećim valutama.

	EUR	USD	YUD	Druge valute	Ukupno
Neto pozicije bilansa stanja	28.601	3.909	(5.293)	78	27.954

22 Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Rizik likvidnosti. Rizik likvidnosti se definiše kao rizik nepoklapanja dospijeća potraživanja i obaveza. U sljedećoj tabeli su prikazana potraživanja i obaveze sa stanjem na dan 31. decembra 2003. godine, prema njihovom ugovorenom dospijeću.

Stanje likvidnosti banke na dan 31. decembra 2003. godine je kao što slijedi.

	Period do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Duži od 1 godine	Neutvrđeno dospijeće	Ukupno
Sredstva						
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	12.424	-	-	-	-	12.424
Oročeni plasmani kod stranih banaka	38.015	-	-	-	-	38.015
Kredit i avansi dati Vladi pre početka poslovanja CBCG	-	-	59	7.487	-	7.546
Kredit i avansi dati domaćim bankama od prethodnika centralne banke	-	-	-	1.353	-	1.353
Ostala sredstva	-	-	-	-	3.624	3.624
Osnovna sredstva	-	-	-	-	16.691	16.691
Ukupno sredstva	50.439	-	59	8.840	20.315	79.653
Obaveze						
Računi komercijalnih banaka	31.829	-	-	-	-	31.829
Računi Vlade i drugih organizacija	9.010	-	-	-	-	9.010
Obračunati troškovi kamata i ostale obaveze	300	-	751	-	-	1.051
Obaveze po osnovu primarne emisije od prethodnika Centralne banke	-	-	-	-	5.308	5.308
Ukupno obaveze	41.139	-	751	-	5.308	47.198
Neto rizik	9.300	-	(692)	8.840	15.007	32.455
Kumulativni rizik likvidnosti 31. decembra 2003.	9.300	9.300	8.608	17.448	32.455	-
Kumulativni rizik likvidnosti 31. decembra 2002.	7.305	7.353	8.443	9.963	27.954	-

Zastarela potraživanja su u potpunosti ispravljena i nemaju uticaja na prikazane podatke.

Rokovi dospijeća sredstava i obaveza, mogućnost prolongiranja po prihvatljivim troškovima, dospijeće obaveza su bitni faktori u procjeni likvidnosti CBCG i njenoj izloženosti promjenama kamatnih stopa i kursa valuta.

22 Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

Rizik od promjene kamatnih stopa. Finasijska pozicija i novčani tokovi CBCG izloženi su promjenama kamatnih stopa na tržištu. U skladu sa navedenim promjenama može doći do povećanja prihoda od kamata, ali takodje i do njihovog smanjenja u slučaju nepredviđenih promjena.

CBCG plasira sredstva po fiksnim kamatnim stopama čime se izlaže riziku od promjena kamatnih stopa. Pošto su krediti i avansi sa stanjem na dan 31. decembra 2003. godine, dati pre početka poslovanja CBCG, CBCG nije u mogućnosti da upravlja rizikom od promjene kamatnih stopa po osnovu ovih kredita. Međutim, izloženost riziku od promjena kamatnih stopa je limitirana obzirom da CBCG nema dugorčnih kredita.

Izloženost CBCG riziku od promjene kamatnih stopa prikazana je u sljedećoj tabeli. Tabela sadrži sredstva i obaveze CGCG iskazane po tekućim vrijednostima, kategorizovana po ranijem od datuma ugovaranja ili dospeljeća.

	Period do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Duži od godin	Nekamato - nosno	Ukupno
Sredstva						
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	-	-	-	-	12.424	12.424
Oročeni plasmani kod stranih banaka	38.015	-	-	-	-	38.015
Kreditni i avansi dati Vladi pre početka poslovanja CBCG	-	-	-	220	7.326	7.546
Kreditni i avansi dati domaćim bankama od prethodnika centralne banke	-	-	-	1.353	-	1.353
Ostala sredstva	-	-	-	-	3.624	3.624
Osnovna sredstva	-	-	-	-	16.691	16.691
Ukupno sredstva	38.015	-	-	1.573	40.065	79.653
Obaveze						
Računi komercijalnih banaka	11.243	-	-	-	20.586	31.829
Računi Vlade i drugih organizacija	-	-	-	-	9.010	9.010
Obračunati troškovi kamata i ostale obaveze	-	-	-	-	1.051	1.051
Obaveze po osnovu primarne emisije prethodnika Centralne banke	-	-	-	-	5.308	5.308
Ukupno obaveze	11.243	-	-	-	35.955	47.198
Neto rizik	26.772	-	-	1.573	4.110	32.455
Kumulativni rizik 31. decembra 2003.	26.772	-	-	28.345	32.455	-

Na dan 31. decembra 2003. godine, izvršena je analiza osjetljivosti CBCG na promjene kamatnih stopa zasnovane na promjenama cijene sredstava, i ista se nije bitno razlikovala od analize ročnosti. Na dan 31. decembra 2003. godine, sve obaveze CBCG bile su nekamatonske.

22 Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

U sledećoj tabeli dat je prikaz stvarnih kamatnih stopa za kamatonosne monetarne instrumente. Za sredstva koja su ugovorena bez kamate ili za sredstva koja su ugovorena sa kamatnom stopom nižom od tržišne, važeća kamatna stopa niže navedena, odražava ispravku vrijednosti promjene inicijalnih iznosa. Analiza je pripremljena na bazi važećih kamatnih stopa na kraju perioda.

	2003				2002	
	EUR	USD	CHF	DEM	EUR	USD
Sredstva						
Oročeni depoziti kod stranih banaka	2.25%	1.12%	0.12%	2.81%	1.25%	0.50%
Kreditni dat Vlada pre početka poslovanja CBCG	12.00%	-	-	12.00%	-	-
Dugoročni krediti i avansi dati domaćim bankama od prethodnika centralne banke	12.00%	-	-	12.00%	-	-
Kratkoročni krediti i avansi dati domaćim bankama	3.50%	-	-	3.50%	-	-
Obaveze						
Obavezna rezerva komercijalnih banaka	1.00%	-	-	1.00%	-	-

23 Potencijalne i preuzete obaveze

Poravnanje sa Narodnom bankom Srbije. Pri osnivanju CBCG u novembru 2000. godine, sredstva, obaveze i drugi dugovi CBCG su naslijeđeni od Narodne Banke Crne Gore, koja posluje od 1999. godine, a nastala je od Podgoričke filijale Narodne Banke Jugoslavije, i Zavoda za obračun i plaćanja u Podgorici. Prava i obaveze CBCG u pogledu naslijeđenih potraživanja i obaveza su predmet pregovora sa Narodnom Bankom Srbije, koji su započeli sredinom 2003. godine. Rukovodstvo trenutno nije u mogućnosti da kvantifikuje iznose sredstava i obaveza koja treba da budu preuzete od strane CBCG, pored onih koji su iskazani u ovim finansijskim izvještajima.

Komisija koju čine predstavnici Vlade Republike Srbije, Vlade Republike Crne Gore, Savjet Ministara državne zajednice Srbija i Crna Gora i centralnih banaka država članica imala je nekoliko sastanaka u vezi utvrđivanja raspodjele deviznih rezervi, sredstava od sukcesije, dugova, kredita, aktive i pasive Narodne banke Jugoslavije, utvrđivanje datuma svih prosječnih stanja, kao i kriterijuma za raspodjelu imovine. Preliminarni izvještaj je bio predmet razgovora, ali obzirom na veliki broj pitanja, sporazum još uvek nije postignut. Rukovodstvo CBCG je mišljenja da CBCG ne može preuzeti dug prema povjeriocima Pariskog i Londonskog kluba kao ni druge obaveze koje je stvorila Republika Crna Gora. Zakon o Centralnoj banci Crne Gore izričito zabranjuje CBCG da jemči za obaveze Republike.

Sistem platnog prometa. Poslovne banke su nosioci platnog prometa za svoje klijente i pružaju sledeće usluge za svoje klijente: otvaraju i vode račune pravnih i fizičkih lica, obavljaju gotovinski i bezgotovinski platni promet, izvještavaju klijente o stanju na njihovim računima, vrše snadbijevanje svojih klijenata gotovinom i za svoje usluge naplaćuju naknadu. Poslovne banke su dužne da obaveštavaju CBCG o tarifi za usluge platnog prometa. CBCG otvara i vodi račune Trezora i državnih organizacija, poslovnih banaka i drugih klijenata Centralne banke u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci.

CBCG takođe distribuira i snadbjeva gotovinom poslovne banke i vrši funkciju centralnog procesuiranja svih naloga platnog prometa, izvještava svoje klijente o stanju i promjenama na računima koje ona vodi. CBCG naplaćuje naknadu za usluge platnog prometa za svoje klijente na osnovu Odluke o naknadama za usluge platnog prometa u zemlji.

23 Potencijalne i preuzete obaveze (nastavak)

U maju 2001. godine, Savjet CBCG je usvojio "plan reformi" za transformaciju domaćeg platnog prometa. Reforma platnog prometa je usmjerena prema poboljšanju efikasnosti sistema, prenosom usluga platnog prometa sa CBCG na komercijalne banke.

Tokom oktobra 2003. godine CBCG je raspisala javni međunarodni tender za nabavku Informacione tehnologije za novi međubankarski sistem platnog prometa u Republici Crnoj Gori. Ponude dobavljača su trebale da uključe implementaciju novog hradvera i uvođenje novih software rešenja. Banka je dobila nekoliko ponuda do kraja Novembra 2003. godine i započela proces selekcije između ponuđača. Implementacija novog međubankarskog sistema platnog prometa se očekuje tokom 2004. godine.

Sudski procesi. Povremeno u toku normalnog obavljanja aktivnosti primaju se tužbe protiv Centralne Banke Crne Gore. Na osnovu sopstvene procjene i procjene internih profesionalnih savjeta, rukovodstvo je mišljenja da neće biti materijalnih gubitaka i shodno tome, po tom osnovu, nije izvršeno rezervisanje u ovim finansijskim izvještajima.

Preuzete obaveze za ulaganje u osnovna sredstva. Po osnovu rekonstrukcije poslovne zgrade CBCG, zaključno sa 31. decembrom 2003. godine CBCG je preuzela obaveze u iznosu od EUR 170 hiljada. Rukovodstvo CBCG vjeruje da će budući neto prihodi i izvori biti dovoljni da pokriju ovu i slične obaveze.

Preuzete obaveze po kreditima. CBCG nije imala, zaključno sa 31. decembra 2003. godine, materijalno značajne preuzete obaveze po kreditima. (2002: nula).

Založena imovina. CBCG nije imala, zaključno sa 31. decembrom 2003. godine, založenu imovinu.

24 Realna vrijednost finansijskih instrumenata

Realna vrijednost je iznos po kojem bi finansijski instrument mogao biti razmijenjen između zainteresovanih strana, a da nije u pitanju iznuđena prodaja ili likvidacija, i najbolji dokaz realne vrijednosti je navedena tržišna cijena.

Procjena realne vrijednosti finansijskih instrumenata je određena od strane CBCG korišćenjem dostupnih tržišnih informacija, gdje postoje, i odgovarajućih procjenjivačkih metodologija. Međutim, potrebno je prosuđivanje da se protumače tržišni podaci radi određivanja procijenjene tržišne vrijednosti. Kao što je opisano detaljnije u napomeni 2, ekonomija Crne Gore predstavlja tržište u razvoju. Politička struktura, regulativni i pravni sistem se razvijaju. Obim aktivnosti na finansijskom tržištu je zanemarljiv. Iako je rukovodstvo koristilo dostupne informacije o tržištu u procjenjivanju realne vrijednosti finansijskih instrumenata, tržišne informacije možda ne pokazuju vrijednost koja može biti postignuta u tekućim okolnostima.

Finansijski instrumenti iskazani po realnoj vrijednosti. Gotovina i gotovinski ekvivalenti i ulaganja namijenjena prodaji iskazana su u bilansu stanja po tržišnoj vrijednosti. Kao što je navedeno u Napomeni 4, nezavisna tržišna cijena nije bila dostupna za neka ulaganja namenjena prodaji. Realna vrijednost tih sredstava imovine određena je od strane rukovodstva na bazi rezultata skorijih prodaja akcija, između nepovezanih partnera i razmatranjem ostalih relevantnih informacija kao što su finansijski podaci investitora, kao i finansijski podaci o preduzeću na koje se ulaganje odnosi.

Oročeni depoziti kod inostranih banaka. Realna vrijednost plasmana sa promjenljivom kamatnom stopom iskazana je po knjigovodstvenoj vrijednosti. Procijenjena realna vrijednost plasmana sa fiksnom kamatom zasniva se na diskontovanom novčanom toku primjenjujući važeće kamatne stope na tržištu novca na instrumente sa sličnim kreditnim rizikom i preostalom dospeljošću. Vidjeti Napomenu 6 za procijenjenu realnu vrijednost oročenih plasmana kod stranih banaka zaključno sa 31. decembrom 2003. godine.

Kredit i avansi dati Vladi i domaćim bankama. Krediti i avansi dati Vladi i domaćim bankama su umanjani za rezervisanja za umanjenje vrijednosti. Procijenjena realna vrijednost kredita i avansa predstavlja diskontovani iznos procijenjenih budućih priliva. Očekivani prilivi gotovine su diskontovani primjenom tekućih tržišnih stopa radi određivanja realne vrijednosti. Vidjeti Napomenu 7 i 8 za procijenjenu realnu vrijednost kredita i avansa zaključno sa 31. decembrom 2003. godine.

24 Realna vrijednost finansijskih instrumenata (nastavak)

Pozajmice. Procijenjena realna vrijednost obaveza bez navedenog roka dospjeća je iznos plativ po zahtjevu.

Rukovodstvo vjeruje da je teško procijeniti realnu vrijednost obaveza koje proizilaze iz primarne emisije predhodnika Centralne banke jer je status tih obaveza još neizvjestan.

25 Transakcije sa povezanim stranama

Smatra se da su povezane strane ona lica, kojima je omogućeno da imaju kontrolu nad drugom stranom, ili da imaju značajan uticaj na drugu stranu, a koji se ogleda u donošenju finansijskih i operativnih odluka. Kada se uzmu u obzir svi mogući odnosi sa povezanim stranama, pažnja je usmerena na prirodu odnosa, ne samo na pravnu formu.

Na dan 31. decembra 2003 godine, računi Vlade Crne Gore kod CBCG su u iznosu od EUR 9.010 hiljada (2002: EUR 3.282 hiljada), vidjeti Napomenu 12; neoptplaćeni iznos kredita i avansa dati Vladi pre početka poslovanja CBCG je EUR 7.546 hiljada (2002: EUR 13.547 hiljada), vidjeti Napomenu 7.

26 Dogadjaji posle datuma bilansa stanja

Centralna banka je u potpunosti prenijela funkciju platnog prometa na komercijalne banke 5 januara 2004. godine.

Prenos funkcije platnog prometa će dovesti do značajnog smanjenja prihoda po osnovu naknada od pružanja usluga platnog prometa. Kao deo šireg procesa da se poveća operativna efikasnost i poboljša upravljanje rizicima, CBCG je započela tokom 2003 da razmatra odovarajuće metode kako bi se smanjili operativni troškovi povezani sa ovom funkcijom.